

Záznam
z XIV. Akademického fóra
Reforma vysokoškolského vzdělávání III

Veřejný, volně přístupný seminář se konal ve čtvrtek 17. 6. 2010, 14:00-18:10, v posluchárně v sídle Jednoty českých matematiků a fyziků, Praha 1, Žitná 25.

Přílohy A – zařazené za konec textu:

- A-1 Seznam účastníků XIV. Akademického fóra.
- A-2 Seminární akce Odborné skupiny Organizace výzkumu ČFS JČMF 2008-2010.
- A-3 Otázky k činnosti Rady pro reformu vysokoškolského vzdělávání.
- A-4 O. Štefl: Poznámka k příspěvku Ivan Wilhelm: Kdo má řídit vysokou školu?.
- A-5 Z. Vostracký: Úvodem několik poznámek k aplikovanému výzkumu – TA ČR.
- A-6 J. Musilová: Několik "proč". (K projevům ne odbornosti.)

Přílohy P, B – připojené:

- P-1 AF-XIV Pozvánka-Program.
- P-2 Z. Vostracký: K výzkumu a vývoji (Několik poznámek – ohrožení vnější a vnitřní).
- B-0 AF-XV_Pozvánka-Program.
- B-1 AF-XV_J. Musilová_Několik otázek k historii a současnosti hodnocení VaV v ČR.
- B-2 ČR-6_Petr Holub – Jiří Zlatuška: Výzkum a vývoj nových technologií v Česku.
- B-3 AF-XV_J. Musilová: Zásady, postup a harmonogram pro tvorbu koncepce hodnocení výzkumu a vývoje.

1. Zahájení. Informace.

Seminář zahájil předseda OS OV ČFS JČMF M. Černohorský v souladu s programem (Příloha P-1) ve 14:15 uvítáním účastníků (seznam účastníků viz Příloha A-1). Za dvouleté existence Odborné skupiny Organizace výzkumu ČFS JČMF je v přípravě již 19. seminární akce (Příloha A-2). Byla připomenuta nereflektovaná, několikrát opakovaná upozornění vedoucích činitelů orgánů státní správy na projevy neobdobnosti v působení Rady pro výzkum, vývoj a inovace, jako důsledku mj. i malé tendence jejího vedení a jejích členů komunikovat s odbornou veřejností, jak to v jiné souvislosti u grémií s obdobným personálním obsazením (Bílá kniha) konstatovala a taktně vytýkala komise expertů OECD.

2. Rudolf Haňka: K REFORMĚ VYSOKOŠKOLSKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ.

Referát profesora Haňky, předsedy Rady pro reformu vysokoškolského vzdělávání (RRVV, R2V2), byl nejen doplněnou a rozšířenou verzí Průběžné zprávy R2V2 (viz web MŠMT), ale také otevřeně věcnou reakcí na úvodní část (Příloha A-3) ze souboru otázek pro profesora

Švejnara (viz materiály AF-XIII) a reakcí na řadu otázek se vztahem k problematice vysokého školství.

3. Diskuse I ad 2.

Ivan Wilhelm: Kdo má řídit vysokou školu? (Text byl Přílohou 1 k pozvánce s aktualizovaným programem. Korespondenčně na něj reagoval O. Šteffl, Příloha A-3.)

Z rozsáhlé diskuse, vedené díky přístupu prof., Haňky oboustranně velmi otevřeně a se snahou o vzájemné pochopení, lze uvést jako zlomkovitou charakteristiku následující vyjádření a dotazy, jak jsou doslovně formulovány v odevzdaných písemných autorských zněních (více diskusních lístků odevzdáno nebylo).

- Prosím o názor na způsob volby Vědecké rady univerzity a její funkce. (M: Kotoul)
- Konflikty zájmů mezi správní radou a vysokou školou v našem prostředí. (J. Zlatuška)
- Pravidla GA ČR a TA ČR o povinném pracovním úvazku řešitele jsou tlakem na Švarc-systém ve vědě – "věda na živnostník". Na britských univerzitách by něco takového bylo nemyslitelné a finance by byly pro spolupracovníky řešitele, nikoli pro řešitele samotného. (J. Zlatuška)
- Pár slov k těm 50 profesorům z Cambridge (J. Cihlář)
- "Spor AV a VŠ": Uvědomujete si, že současná (do značné míry uměle) vyhocená situace mezi VŠ a AV je důsledkem účelové, politicky prosazované strategie? Že odpovědní politikové soustavně ignorovali názor odborné veřejnosti? (M. Krummholz)

Účastníkům diskuse jsou uvedené citace jistě dobře srozumitelné. I bez kontextu s diskusí mohou však být plně srozumitelné také těm, kdo jsou s předmětnou situací obeznámeni.

.4. Přestávka. Diskuse I a II nebyly odděleny přestávkou a přestávka byla až 16:20-16:40.

5. Diskuse II

V Diskusích I a II se vyjádřili, někteří opakovaně, J. Zlatuška, R. Zahradník, I. Wilhelm, Z. Vostracký, O. Šteffl (korespondečně), S Štech, V. Roskovec, J. Rákosník, P. Pavlík, L. Pátý, J. Musilová, M. Krummholz, J. Dolejší a další.

Za referát, diskusi a přístup se předsedovi R2V2 profesoru Haňkovi dostalo spontánně díky.

6. Zdeněk Vostracký: Ohrožení výzkumu v ČR – vnější a vnitřní.

Prezentace Z. Vostrackého s názvem "Příspěvek k výzkumu a vývoji (Několik poznámek – ohrožení vnější a vnitřní)" je připojena (P-2). Ještě před seminářem došel jeho text "Úvodem několik poznámek k aplikovanému výzkumu – TA ČR" (Příloha A-5).

7. Diskuse III

Jiří Zlatuška: Reakce na vyjádření ministryně školství a místopředsedkyně RVVI.

Bylo jen připomenuto, že text byl přílohou programu, rozeslaného před seminářem

8. Martin Černožorský: Komentář k § 70 zákona č. 111/1998 Sb.(novela 2009).

Na konkrétním příkladu bylo objasněno, proč by většinové rozhodnutí zákonodárců, pravděpodobně o některých důsledcích zákona neinformovaných, v odborné diskusi neobstálo.

9. Diskuse IV.

Jan Hálek: Senát Parlamentu ČR ke změně zákona č. 111/1988 Sb.

Legislativně důležitý, trvale aktuální text byl přílohou programu, rozeslaného před seminářem. Týká se mj i problematiky předchozího bodu 8. Je to aktuální téma pro specializovanou diskusi.

10. Informace o dosud došlých sděleních členů RVVI a RRVV o možnosti jejich vystoupení na Akademických fórech v akademickém roce 2010/2011.

Na dopis předsedy Odborné skupiny Organizace výzkumu ČFS JČMF (26.5.2010) členům RVVI a R2V2 s dotazem, přichází-li v akademickém roce 2010/2011 v úvahu jejich vystoupení na Akademickém fóru s tématem a v termínu podle jejich volby, došly z obou rad příznivé reakce.

Členové Rady pro výzkum, vývoj a inovace

Ing. Karel Aim, CSc.	podzim 2010
Prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D., LL.M	bude-li to v časových možnostech
Prof. RNDr. Pavel Hobza, DrSc.	září–prosinec 2010 mimo republiku
Prof. RNDr. Tomáš Opatrný, Ph.D.	podzim 2010
Prof. Ing. Karel Pospíšil, Ph.D., MBA	podzim 2010

Členové Rady pro reformu vysokoškolského vzdělávání

Prof. Ing. Rudolf Haňka, předseda	AF-XIV 17.6.2010
Prof. Ing. Jan Hálek, CSc.	po říjnu 2010
Prof. PhDr. Zdeněk Jirásek, CSc.	AF-XII 15.4.2010
Prof. Ing. Jiří Málek, DrSc.	říjnem 2010 počínaje
Prof. Jan Švejnar, Ph.D.	AF-XIII 20.5.2010

11. Diskuse V

V. Roskovec referoval o dopoledním kolokviu na Fakultě sociálních věd UK "Řízení, financování a hodnocení společenských a humanitních věd", 17.6.2010, 9:00-12:00, pořadatelé CESES FSV UK, CERGE-EI, VŠE (řízení vědy obecně – hlavní problémy; metodika hodnocení – oborová specifika)..

Tematicky a i na počet vystoupení bohatá diskuse je dokumentována jen dvěma dalšími příspěvky, (1) písemným poukazem J. Veselého na nedosatek novinářů erudovaných pro popularizaci vědy a na nízké postavení vědy v očích politiků (ústně nepředneseno) a (2) "Několika proč" J Musilové (Příloha A-6). Značnou publicitu má na různých webových stránkách, díky mj. Britským listům, její rozhovor s názvem "Hodnocení vědy: postrádá odbornost?" www.uzsenatonemohudivat.cz/docs/rozhovor_J.Musilova.pdf

12. Souhrn. Závěr.

Zájem o XIV. Akademické fórum je reakcí na příznivý jev, že po členech Rady pro reformu vysokoškolského vzdělávání Prof. Jiráskovi a Prof. Švejnarovi projevil nejen ochotu, ale také zájem i předseda Rady. K tomu se váže další příznivý jev, že podobně jednoznačně se svým vyjádřením projeví už i někteří noví členové Rady pro výzkum, vývoj a inovace.

Na závěr semináře informoval M. Černohorský o přípravě XV. Akademického fóra 15.9.2010 "Věda – výzkum – legislativa", kterého se zúčastní profesor Armin Delong a v komplexnosti problematiky zorientovaní někteří členové RVVI, ať už živě nebo korespondenčně. Pozvánka s programem, který bude podle spontánně zaslaných námětů doplněn či upraven (vítána bude zejména jakákoli vyjádření právě z řad členů RVVI a R2V2), je připojena jako příloha B-0.

Vyjádření zainteresovaných odborníků k otázkám organizace výzkumu a hodnocení jeho výsledků, za které jim patří – pokud se k vyjádření rozhodnou – už nyní díky, se očekává především k připojeným textům J. Musilové a J. Zlatušky (přílohy B-1, B-2), které budou předmětem jednoho z bodů diskuse (Příloha B-0, bod 8).

Zvláštní pozornost zasluhuje námět (Příloha B-3), jehož včasná realizace dávala vrcholným orgánům státní správy, které by měly být nositelem a strážcem odbornosti, možnost postupovat odborně korektně namísto nynějšího schvalování a implementace prokazatelně a prokázaně vadného postupu, devastujícího dílem nevratně především vysokoškolské vzdělávací prostředí.

13. Ukončení.

XIV, Akademické fórum skončilo v 18:10.

Brno, 23.6.2010

Za Odbornou skupinu Organizace výzkumu ČFS JČMF
Prof. RNDr. Martin Černohorský, CSc., předseda
cernohorsky@physics.muni.cz

Přílohy A

A-1 Seznam účastníků

Prof. RNDr. Jaroslav Cihlář, CSc., Ústav chemie materiálů Fakulty chemické VUT Brno;
Mgr. Lenka Czudková, Ph.D., Přírodovědecká fakulta Masarykovy univerzity;
Prof. RNDr. Martin Černohorský, CSc., Přírodovědecká fakulta Masarykovy univerzity,
předseda OS OV ČFS JČMF;
Doc. RNDr. Miroslava Černochová, CSc., proděkanka pro zahraniční vztahy Pedagogické
fakulty Univerzity Karlovy;
RNDr. Jiří Dolejší, CSc., Ústav částicové a jaderné fyziky MFF UK, předseda Akademického
senátu MFF UK;
PaedDr. Alena Gajdůšková, místopředsedkyně Senátu Parlamentu ČR;
Petr Hájek, PhD, DrSc., Matematický ústav AV ČR;
Kryštof Hajn, Věci veřejné;
Prof. Ing. Rudolf Haňka, M.A., Ph.D., University of Cambridge, Vysoká škola ekonomická
v Praze; předseda Rady pro reformu vysokoškolského vzdělávání, člen Rady pro
výzkum, vývoj a inovace;
Doc. RNDr. Jan Hendl, CSc., Fakulta tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy;
Prof. RNDr. Jiří Chýla, CSc., Fyzikální ústav AV ČR;

Ing. Michal Karpíšek, Ph.D., předseda Sdružení škol vyššího studia, Praha;
Prof. RNDr. Michal Kotoul, DrSc., prorektor pro tvůrčí rozvoj, VUT Brno;
Ing. Jan Koucký, Ph.D., ředitel Střediska vzdělávací politiky Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy;
PhDr. Martin Krummholz, Filozofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích;
RNDr. Jaroslav Kupčík, Ústav chemických procesů AV ČR;
Doc. RNDr. Jiří Langer, CSc., Ústav teoretické fyziky, Matematicko-úfyzikální fakulta Univerzity Karlovy;
Prof. RNDr. Jana Musilová, CSc., prorektorka Masarykovy univerzity pro vědu a výzkum, místopředsedkyně OS OV ČFS JČMF;
Prof. RNDr. Tomáš Opatrný, Ph.D., proděkan pro vědecké a výzkumné záležitosti Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého, člen Rady pro výzkum, vývoj a inovace, člen Předsednictva Rady vysokých škol;
Prof. RNDr. Libor Pátý, CSc., dříve Matematicko-fyzikální fakulta Univerzity Karlovy; náměstek ministra školství, mládeže a tělovýchovy 1990–1993;
Ing. Petr Pavlík, Ph.D., ředitel Institutu magisterských studií Fakulty humanitních věd UK;
PhDr. Dušan Radovanovič, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, člen Předsednictva Akademického senátu FF UK; Deník Referendum;
RNDr. Jiří Rákosník, CSc., zástupce ředitele Matematického ústavu AV ČR, místopředseda České matematické společnosti, místopředseda OS OV ČFS JČMF;
PhDr. Miroslav Rendl, CSc., Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy;
RNDr. Vladimír Roskovec, CSc., zástupce ředitelky Centra pro studium vysokého školství, Praha, člen OS OV ČFS JČMF;
PhDr. Irena Smetáčková, Ph.D., Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy;
Michal Šedivý, Věci veřejné;
Ing. Jakub Šístek, Ph.D., Matematický ústav AV ČR;
Prof. PhDr. Stanislav Štech, CSc., prorektor pro rozvoj, Univerzita Karlova;
Mgr. Alena Štěrbová, prorektorka pro rozvoj, Vysoká škola polytechnická Jihlava;
RNDr. Věra Šťastná, Rektorát Univerzity Karlovy;
Doc. RNDr. Milan Tvrdý, CSc., Matematický ústav AV ČR;
Prof. PhDr. Viktor Viktora, CSc., vedoucí Katedry českého jazyka a literatury, Pedagogická fakulta Západočeské univerzity v Plzni;
RNDr. Alice Valkárová, DrSc., Ústav částicové a jaderné fyziky, Matematicko-fyzikální fakulta UK Praha, předsedkyně České fyzikální společnosti;
Doc. RNDr. Jiří Veselý, CSc., Matematicko-fyzikální fakulta Univerzity Karlovy;
Prof. Ing. Zdeněk Vostracký, DrSc., Dr. h.c., Fakulta elektrotechnická Západočeské univerzity v Plzni;
Doc. Ing. Štefan Zajac, CSc., předseda Jednoty českých matematiků a fyziků;
Prof. Ing. Ivan Wilhelm, CSc., vládní zmocněnec pro evropský výzkum, předseda Asociace emeritních rektorů;
Prof. Ing. Rudolf Zahradník, DrSc., Ústav fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR, čestný předseda Akademie věd ČR;
Prof. RNDr. Jiří Zlatuška, CSc., děkan Fakulty informatiky Masarykovy univerzity, místopředseda Rady vysokých škol, člen OS ČFS JČMF OV.

Korespondenční účastník:
RNDr. Ondřej Šteffl, ředitel společnosti Scio.

A-2 Seminární akce Odborné skupiny Organizace výzkumu ČFS JČMF 2008-2010

23.10.2008		Seminář "Představy".
27.11.2008		Seminář "Skutečnost".
29.01.2009		Seminář "Perspektivy".
26.02.2009	Akademické fórum I	Akademické fórum I.
26.03.2009	Akademické fórum II	Autonomie univerzity – je ohrožena?
23.04.2009	Akademické fórum III	Má akademická obec účinnou reprezentaci?
28.05.2009	Akademické fórum IV	Hodnocení výsledků výzkumu.
11.06.2009	Akademické fórum V	Metodika hodnocení výsledků výzkumu – prospívá nebo škodí?
17.09.2009	Akademické fórum VI	O legislativě pro vědu a výzkumu.
22.10.2009	Akademické fórum VII	K principům organizace vědy a výzkumu.
19.11.2009	Akademické fórum VIII	Ústřední orgán pro řízení vědy.
21.01.2010	Akademické fórum IX	Aktuality terciárního vzdělávání, vědy a výzkumu.
11.02.2010	Akademické fórum X	Diskuse k státním maturitám I.
11.03.2010	Akademické fórum XI	Diskuse k státním maturitám II.
23.03.2010	Mimořádné Akademické fórum	Neodbornost nové verze Metodiky hodnocení výsledků výzkumných organizací.
15.04.2010	Akademické fórum XII	Reforma vysokoškolského vzdělávání I.
20.05.2010	Akademické fórum XIII	Reforma vysokoškolského vzdělávání II.
17.06.2010	Akademické fórum XIV	Reforma vysokoškolského vzdělávání III.
15.09.2010	Akademické fórum XV	Věda – výzkum – vývoj – výroba.

A-3 Otázky k činnosti Rady pro reformu vysokoškolského vzdělávání.

- 1 – RADA PRO REFORMU VYSOKOŠKOLSKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ o sobě
 - 1.1. Má RRVV zcela konkrétní zadání nebo si vytyčila svůj vlastní program?
 - 1.2. Existuje nějaký časový harmonogram činnosti RRVV?
 - 1.3. Je možné něco bližšího říci o způsobu práce RRVV?
 - 1.4. Hodlá RRVV během své činnosti komunikovat s (odbornou) veřejností?
A pokud ano, jak?
 - 1.5. Má RRVV nějaké organizačně technické zázemí? Jakým způsobem bude získávat potřebná data?
 - 1.6. Existuje představa, jakou formu budou mít výstupy činnosti RRVV?

A-4 Ondřej Štefl: Poznámka k příspěvku Ivan Wilhelm: Kdo má řídit vysokou školu?

Dobrý den,

jednání se bohužel nemohu účastnit, ale připojuji příspěvek do diskuse:

Dovolte mi stručnou poznámku k příspěvku Ivana Wilhelma, který se věnuje akademickým svobodám. Vysoké školy sice nejsou „můj obor“, ale sleduji je z hlediska kvality a kvantity těch, kteří na vysoké školy přicházejí. Kvalita se nutně s rostoucím podílem studujících v populaci zhoršuje.

Akademické svobody vznikaly v dávné době, kdy na vysokých školách mohla studovat jen velice úzká špička nejschopnějších a ještě užší špička tam mohla vyučovat. Kdo jiný tehdy mohl řídit univerzity? Dnes je situace zcela jiná a je jiná i než před patnácti lety. Když dnes na vysoké školy přijímáme 60 % z populačního ročníku, přijímáme i studenty s IQ 90, a nárůst kvantity se nepochybně promítl i do kvality vyučujících.

Dovolím si předložit návrh, o němž je předem jasné, že je zcela nereálný, ale snad je inspirativní: Oddělme bakalářská studia do samostatných právnických osob - college (nebo třeba vyšších odborných škol) a ty spravujme podobně jako školy střední (např. i s centrálními vzdělávacími programy) nebo v modelu správních rad. Rozhodně však bez akademických svobod. Skutečným vysokým školám ponechme magisterská a doktorandská studia i akademické svobody (možná s dílčími úpravami).

Jakkoliv je nyní zcela nemožné něco takového udělat, je třeba vzít v úvahu, že se doba počátečního vzdělávání se trvale (a nezadržitelně) prodlužuje (téměř v přímé závislosti na životní úrovni). A pokud nebude jiná alternativa, bude narůstat tlak na přijetí stále méně nadaných uchazečů na vysoké školy. V Anglii se již objevil návrh zrušit maturitu a nahradit ji zkouškami na konci bakalářského studia. Je zřejmé, že bakalářské studium je dnes něco, co bývala dříve maturita, možná i méně. A střední školy akademické svobody nikdy neměly.

S veškerou úctou

Ondřej Štefl

A-5 Zdeněk Vostracký: Úvodem několik poznámek k aplikovanému výzkumu - TA ČR

Prof. Ing. Zdeněk Vostracký, DrSc., dr.h.c.

„Investice do výzkumu a vzdělání jsou nejriskantnější, protože nelze přesně určit jejich návratnost, správné investování však přináší prosperitu v nejširším slova smyslu.“

Úvodem několik poznámek k aplikovanému výzkumu - TA ČR

Aplikovaný výzkum je v ohnisku (průsečíku) činností od základního výzkumu až po realizaci, tedy v celém inovačním cyklu.

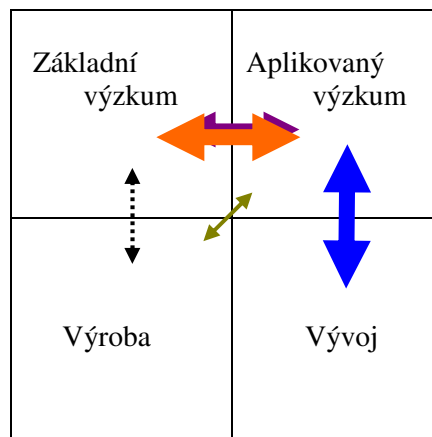
V omezeném rozsahu se pokusím uvést jen několik základních myšlenek. Reálná práce je pak otázkou týmu Výzkumné rady a Předsednictva. Vycházím i z mezinárodních vlastních zkušeností z řízení výzkumu jak při jednáních o výzkumu při formování podniku Škoda se špičkovými světovými firmami i akademické půdy – přednášky „Strategický management technologických inovací“ - USA

(podrobněji viz životopis). V České republice existuje delší období „Gordický uzel“ problémů ve vztazích Akademie věd, vysoké školy a podniky. Několik pokusů vyřešit tyto vztahy (převážně finančního rázu) ztroskotaly, jak je zřejmé i v současné době. Při zakládání „Technologické agentury ČR“ se naskýtá nová možnost.

Postavení TA ČR lze ilustrovat na následujících obrázcích.

STRUKTURA VÝZKUMU A VÝVOJE

CÍL PRÁCE	ORGANIZACE	PROPORCE
➤ Základní výzkum AV ČR, Univerzity	Grantová agentura <i>CSO, CEO, COO</i>	X%
➤ Aplikovaný výzkum Vysoké školy AV ČR, výzkumné instituce	Technologická agentura ČR <i>CEO, CSO, COO</i>	Y%
➤ Vývoj Realizační sféra	Ministerstva <i>CEO, CSO, COO</i>	Z%
❖ Strategické projekty Zadání stát, EU	Zadaný projekt <i>CEO, COO, CSO</i>	

Z obrázků je zřejmé, že jedna z nejdůležitějších rolí celého řetězce je soustředěna v aplikovaném výzkumu. Lze říci, že aplikovaný výzkum je v ohnisku inovačního cyklu. Zde se na základě bohatých zkušeností rozhoduje o tom, co je největší výzvou uplatnění objevů základního výzkumu transformovaných pro realizaci. Autor si neklade za cíl přesně definovat jednotlivé oblasti, mezi které jistě patří také experimentální výzkum (laboratoře s drahými přístroji). V každé oblasti dominují jiné prioritní úkoly a tomu odpovídá i dominance příslušného typu managementu.

Poslání, vize, strategie, administrativa

Posláním TA ČR je vytvoření ekonomicky i časově efektivního transferu poznatků základního a aplikovaného výzkumu do vývoje i výroby s respektováním komplexního stavu světové vědy a potřeb národní praxe s maximálním využitím přirozeného tvůrčího lidského potenciálu.

Strategie TA ČR bude spočívat v racionální koncentraci a vytvořením synergie všech oblastí inovace. Jejím úkolem bude koordinovat činnost poskytovatelů jak z odborného hlediska, tak administrativního hlediska. Bude nutné řešit nové formování a prolínání typů výzkumu vycházející ze současného institucionálního stavu s využitím materiálních i personálních kapacit. Jedná se zejména o Akademii věd a vysoké školství a podniky. Vzhledem k tomu, že schválené priority (usnesení vlády 8.6.2009 č.729) zahrnují širokou oblast, bude nutné analyzovat vědní disciplíny i aplikace v praxi s cílem nalézat synergii i mezi jednotlivými oblastmi (nástrojem může být maticová analýza). Strategie musí vycházet z využití dobré dosavadní praxe na programů MPO, programů MŠMT, GA ČR i AV ČR a dalších resortů. Bude nutné efektivně rozlišit (ne budovat) hranice mezi dominantní povahou základního a aplikovaného výzkumu a vývojem. S tím souvisí stanovení prostoru a relací pro prioritní strategická témata (odvážnější foresight no backsight) a na druhé straně volného prostoru pro iniciativní programy. Náročnější bude přechodné období, protože půjde o aplikaci dobré praxe a minimalizování nedostatků (v ČR i EU).

Management je komplexní úlohou. Na výše uvedených obrázcích „Struktura výzkumu a vývoje“ jsou schématicky naznačeny typy výzkumu a vývoje. Rovněž je navržen triumvirát řízení projektů ve schématu zkratk - CSO – vedoucí vědecký manažer (nová funkce důležitá pro vědeckou oblast), CEO – vedoucí výkonný manažer a COO – vedoucí operativní manažer s dominancí v jednotlivých oblastech. Bylo by možné podrobněji analyzovat celé schéma a popis pravomocí i odpovědností manažerů, ale to je předmětem článku většího rozsahu.

Manažeři aplikovaného výzkumu pak mohou efektivně využít intuice jen tehdy, když pracovali v dílčích oblastech do hloubky. Obtížnost řízení výzkumu je také v tom, že je velmi náročné rozhodovat v jemné předevidu „intelektuálně“ orientovaných institucí, pokud nejsou na vedoucích místech vědecky a odborně uznávané osobnosti. Cílem je vytvářet synergie a tlumit vnitřní nezdravou konkurenci (maticový princip). Členové Výzkumné rady v Technologické agentuře proto potřebují na jedné straně přímou a nezprostředkovanou zkušenost se základním výzkumem (akademie věd a univerzita) a na druhé straně přímou zkušenost s výrobou i technologií výroby (výrobní podniky). K tomu patří schopnost komunikace v celém spektru činností i oborů.

Administrativa musí být účelná a jednoduchá, nejlépe kompatibilní s již ověřenou administrativou. Bude vhodné vyřešit současnou, někdy problematickou situaci více orientovanou na „papírovou válku“ a „slepou“ soutěž, často kontraproduktivní pro povahu výzkumu i soutěž. Při zahajování projektů bude vhodné začínat tak zvaným „Start projektem“ první rok (prokázání schopnosti i formování týmů) a následně uskutečnit skutečně důkladnou oponenturu s případným upřesněním i případným korigováním. Vstupní hodnocení projektů pak nesmí být deformováno tak, aby pro projekty dobré a účelné „musely“ být hodnoceny na úrovni světové špičky. Efektivní algoritmus hodnocení mám rozmyšlen, ale s ohledem na rozsah jej neuvádím. Průběžné hodnocení a závěrečné hodnocení musí být prováděno odborníky schopnými nejen posuzovat, ale také usměrňovat plnění a cíle. Administrativa nesmí přehltnout tvůrčí a vědeckou práci a konzervovat záměry. Pravidla pro projekty bude vhodné posoudit i v souvislosti se složením věkové a profesní struktury týmů.

Mladí jsou budoucností a zasluhuje si pozornost jejich aktivizace jako vědců a inovátorů, protože dosavadní tendence věkového složení je varující. Je vhodné využít dobrých zkušeností programu Výzkumná centra.

„Management aplikovaného výzkumu je komplexní úlohou a předpoklady jeho úspěchu v racionálním a intuitivním rozhodování jsou znalost vědecké práce i schopnost realizovat dílo v odborně i personálně náročném prostředí výzkumu.“

A-6 J. Musilová: Několik "proč". (K projevům neobornosti.)

Charakteristika a mírné rozšíření příspěvku předneseného v diskusi na XIV. Akademickém fóru Odborné skupiny Organizace výzkumu ČFS JČMF 17. června 2010.

Na koncepcích vzdělávání či koncepcích hodnocení a financování výzkumu v ČR se vysokou měrou podílejí vědci sami, a to i velmi renomovaní. Vezměme jako příklad dřívější i nynější obsazení Rady pro výzkum, vývoj a inovace nebo jejích odborných poradních orgánů. Koncepce, které byly v tomto prostředí v posledních několika letech vytvořeny a schváleny na nejvyšší úrovni (Reforma VaV, Metodika hodnocení výsledků VaV 2004 – 2010, novely zákonů 130/2002 Sb., a 111/1998 Sb., Bílá kniha, ...) však vykazují vysokou míru neobornosti. Její příčiny vyplývají podle mého názoru především z toho, že akademická obec či její členové jako by zapomněli na používání odborných metod, které jsou jim při bádání při vlastní práci v jednotlivých vědních oborech nepochybně zcela vlastní. V souvislosti s tím vznikají otázky, dobře srozumitelné každému, kdo je s problematikou obeznámen:

1) Proč chybějí analýzy?

Na počátku zkoumání odborného problému je běžné zpracovat rešerši či analýzu toho, čeho bylo v dané oblasti dosaženo. Proč se tak neděje i v oblasti vytváření výše zmíněných koncepcí? Například k hodnocení výsledků VaV, které je v zahraničí běžné, nebyly předloženy žádné relevantní analýzy zahraničních zkušeností. Podobně při úvahách o terciárním vzdělávání nebyla systematicky studována situace alespoň ve státech EU – jeden zákon jako vzorový bez prostudování řady dalších nestačí.

2) Proč je s číselnými daty zacházeno neodborně?

K této otázce bylo řečeno mnohé v připomínkových řízeních k Metodikám hodnocení VaV či v prezentacích na Akademických fórech Odborné skupiny Organizace výzkumu ČFS JČMF. Není cílem tohoto příspěvku vytvářené a připomínkované Metodiky znovu rozebírat. O nadměrné požadavky na odbornost rozhodně nejde – u jednoho z lapsů s parametrem definovaným zlomkem by stačilo uvědomit si, že hodnota zlomku se mění se změnou nejen čitatele, ale i jmenovatele.

3) Proč je poměřováno nesouměřitelné

Ve fyzice, chemii, biologii, psychologii by jistě žádného odborníka nenapadlo převádět na jednu škálu výšku budovy a napětí v síti, transurany a čisticí prostředky, ... V oblasti hodnocení výzkumu se něco podobného děje běžně. Existence oborových specifik se nyní „objevuje“ po sedmiletém systematickém (a ze strany kompetentních míst systematicky ignorovaném) připomínkování.

4) Proč nejsou při vytváření koncepcí uplatňovány odborné argumenty a vědecké postupy, a místo toho se vystačí s pouhými názory?

Mnohé oficiálně předkládané koncepce vzcházejí pouze z názorů, které si možná mezi sebou třibili členové grémií, která byla tvorbou koncepcí pověřena. Příkladem může být bodovací tabulka Metodik, v jejímž pozadí nestojí žádný rozbor číselných dat, ale pouze licitace a „konsenzuální rétorika“ vedoucí k paradoxům toho typu, že odborná kniha je stejně „hodnotná“ jako užitný vzor.

5) Proč potřebujeme k řešení každého problému sestavit nové grémium nebo založit novou instituci či úřednický odbor?

Je akademická obec opravdu tak neschopná, že sama nedokáže využít vlastního odborného a intelektuálního potenciálu? Odborníky se zahraničními zkušenostmi by mohla ke spolupráci v pracovních skupinách, které by ustavila, vyzvat sama a nečekat, až to udělají orgány státní správy a vytvoří účelově grémia na jejich zřizovateli závislá. Zatím se akademická obec skutečně neujala žádné iniciativy směřující k vytváření koncepcí.

6) Proč potřebujeme k řešení každého koncepčního problému mnohamilionový projekt?

Nepotřebovali bychom, kdyby odpověď na předchozí otázku byla jiná. Ale peníze z projektu zřejmě lákají.

7) Proč akademická obec usnadňuje svou nečinností vznik kontraproduktivních struktur?

Jde o aktivity skupin a jednotlivců, zainteresovaných na získání a zachování vlivu na oblast vzdělávání a vědy s cílem mít vliv především na rozhodování o finančních tocích v ní.

Výzva na závěr: Bylo by dobře skončit s povrchností a začít kvalifikovaně pracovat.